

PĀRMAINU SĒKLĀS:

**grupu refleksijas kā atbalsts bērnu sociāli
emocionālās labsajūtas veicināšanai pirmsskolas
izglītībā un agrīnajā aprūpē**

Vadlīniju kopsavilkums ekspertiem, konsultantiem, mentoriem

2019

KAS IR "SEED" PROJEKTS?

"SEED: sociālā un emocionālā izglītība un attīstība" ir Eiropas projekts, kura mērķis ir pievērst uzmanību sociālās un emocionālās labsajūtas nozīmei bērnu izglītībā un attīstībā, kā arī atbalstīt to speciālistu profesionālo pilnveidi, kuri strādā ar 2,5 līdz 6 gadus veciem bērniem. SEED projekta īstenotāji veic izpēti un uzlabojumus agrīnās bērnības izglītībā un aprūpē Horvātijā, Ungārijā, Latvijā, Norvēģijā un Nīderlandē.

SEED projektu līdzfinansē Eiropas Komisijas Erasmus+ programma Stratēģiskā partnerība skolu izglītībai (2017.-2019.)

Lai iegūtu vairāk informācijas par SEED projekta īstenotājiem un projekta aktivitātēm, apmeklējiet šo lapu:

<https://icdi.nl/projects/social-and-emotional-education-and-development-seed>

KĀPĒC SVARĪGI PIEVĒRST UZMANĪBU SOCIĀLAJAI UN EMOCIONĀLAJAI LABSAJŪTAI

Kaut nu viņš / viņa spētu ...

- tik ātri nesadusmoties,
- nesāpināt citus,
- izteikt savas jūtas,
- spēlēties tā, kā to dara citi,
- iegūt jaunus draugus.

Nereti agrīnās izglītības un aprūpes darbiniekiem rodas šādas domas, domājot par bērniem, ar kuriem viņi strādā katru dienu. Aiz šiem vienkāršajiem "kaut nu.." ir patiesa un sirsnīga vēlme, lai bērni būtu laimīgi un spētu pozitīvi izturēties viens pret otru. Bet tas ir arī pedagoģisks izaicinājums. Te iesākas stāsts par sociāli emocionālo mācīšanos un procesu, ar kura palīdzību agrīnās izglītības praktiķi var atbalstīt bērnus, lai viņi apgūtu prasmes un kompetences, kas palīdzētu viņiem orientēties pirmsskolā un skolā, un dzīvē kopumā. Šis stāsts ir arī par SEED.

Vadlīniju kopsavilkums ir otrās SEED projekta daļas rezultāts, kuras laikā, piedaloties 80 praktiķiem, tika pilotēta **grupu refleksijas metode WANDA[1]**. Mērķis - palīdzēt skolotājiem tikt galā ar ikdienas izaicinājumiem praksē, lai viņi varētu uzlabot viņu aprūpē esošo bērnu sociāli emocionālo labsajūtu.

Pilns vadlīniju teksts, kuru var lejupielādēt šajā lapā:

https://icdi.nl/media/uploads/downloads/seed-guidelines-full_1.pdf

ir paredzēts **kā atbalsts pirmsskolas pedagoģijas ekspertiem, mentoriem, fasilitatoriem, konsultantiem** un citiem atbalsta sniedzējiem, kuri vēlas dot savu pienesumu, reflektējot par praksi ar skolotājiem.

[1] WANDA ir Beļģijas Arteveldes universitātes koledžā un Agrīnā vecuma inovāciju centrā izstrādāta refleksijas metode. Interesentiem ir pieejama rokasgrāmata (vairākās valodās) un citi materiāli. Papildinformācija: www.wanda.community

KAS IR GRUPAS REFLEKSIJA?

Kopīgas refleksijas par praksi mērķis ir atbalstošā veidā uzlabot bērniem un ģimenēm sniegto pakalpojumu kvalitāti, pievēršot uzmanību sabiedrībai kā veselumam. Refleksijas mirkli palīdz indivīdiem un grupām iemācīties vienoties, palielināt viņu empātijas kompetenci, atgūt darba motivāciju, analizēt savas prakses 'atklājumus', novērtēt dažādību. Tas ir svarīgi arī bērnu sociāli emocionālās labsajūtas uzlabošanai.

Grupas refleksija ietekmēja:

1) izpratnes stiprināšanu

Es iemācījos paskatīties uz situāciju no dažādām perspektīvām, piemēram, par romu bērnu iesaistīšanu pirmsskolas dzīvē – es iepriekš nebiju aizdomājusies par to, kā jūtas romu bērna māte. (skolotāja no Latvijas)

2) perspektīvas maiņu, tā vietā, lai meklētu ‘pareizo’ risinājumu

Ja vēlies mainīt savu praksi, ir jāmaina pašam sevi. Tas viss ir par tevi, un par to, kā tu mainies. (skolotāja no Nīderlandes)

3) nodrošināšanu ar konkrētu metodi, lai pastāvīgi uzlabotu praksi, savienojot to ar teoriju

Šodien man bija situācija, kad kāds bērns sāpināja citu bērnu, sakot, ka viņš to ir darījis ar nodomu. Es iedziļinājos situācijā un veltīju nepieciešamo laiku, lai palīdzētu bērniem atrisināt konfliktu. (skolotājs no Norvēģijas)

4) izaugsmes ceļa nodrošināšanu gan kā indivīdiem, gan kā grupai

Esmu pārsteigta, ka manas pārdomas par procesu un katru tikšanos turpinās vēl ilgi pēc tās, un ka pašrefleksija ir tik spēcīga. (refleksijas grupas fasilitatore no Norvēģijas)

5) rūpes par tiem, kas rūpējas, ieskaitot iespēju dalīties ar jautājumiem, bažām un veiksmēm

Es domāju, ka refleksija par praksi var novērst izdegšanu. Tā dod mums iespēju “atlaist” savus ikdienas izaicinājumus un sajusties arī mazāk vientuļi. (skolotāja no Horvātijas)

SOCIĀLĀS UN EMOCIONĀLĀS LABSAJŪTAS PRINCIPI

Šie četri sociālās un emocionālās labsajūtas SEED principi un ar to saistītie refleksijas jautājumi ir paredzēti, lai:

- **veicinātu praktiķu refleksiju** par bērnu sociālo un emocionālo labsajūtu,
- **iedvesmotu** pirmsskolas izglītības pedagogus profesionālajai pilnveidei.

1.princips

Skolotāji atbalsta mazu bērnu sociālo un emocionālo labsajūtu un pievērš uzmanību viņu individuālajām vēlmēm, vajadzībām un potenciālam

2.princips

Bērnu sociālajai un emocionālajai labsajūtai būtiska ir sadarbība starp pedagogiem, ģimenēm un citiem sabiedrības locekļiem

3.princips

Mācību vide ir fiziski un emocionāli droša, tā nodrošina stimulējošu un atvērtu pieredzi visiem bērniem gan iekštelpās, gan ārpus tām

4.princips

Iekļaušanās, dažādības respektēšana un atvērta komunikācija ir pamatprincipi visu pakalpojumu nodrošināšanai un mijiedarbībai ar kolēģiem, bērniem un ģimenēm

Refleksijas jautājumus var skatīt Vatlīniju pilnajā tekstā šeit:
https://icdi.nl/media/uploads/downloads/seed-guidelines-full_1.pdf

VEIKSMES FAKTORI REFLEKSIJAS VEICINĀŠANAI GRUPĀ

Lai izveidotu tādus nepārtrauktas profesionālās attīstības ceļus, kas atbalsta grupu refleksiju, šādi elementi ir svarīgi gan rīcības politikā, gan praksē.

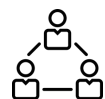
LAIKS

Lai uzlabotu kvalitāti, ir svarīgi veltīt laiku, lai kopīgi reflektētu par praksi. Ir nepieciešamas “no-bērniem-brīvas” stundas (apmaksātas darba stundas darbam bez bērnu klātbūtnes), lai varētu regulāri satikties, plānot un reflektēt.

Svarīgi, lai būtu pietiekami daudz ‘brīva’ darba laika, lai satiktos, reflektētu, plānotu. Mums bija jāsatiekas pēc darba laika, un tā bija problēma. (refleksijas grupas fasilitators no Nīderlandes)

SADARBĪBA AR VADĪTĀJIEM/DIREKTORIEM

Lai sasniegtu rezultātus, grupas refleksijas jāorganizē, iesaistot un sadarbojoties ar pirmsskolu/aprūpes centru vadītājiem/direktoriem.

Mums bija ļoti svarīgi saņemt pirmsskolu vadītāju atbalstu, jo viņi palīdzēja atbrīvot grupu dalībniekus no darba ar bērniem. Bet īpaši svarīgi bija tas, ka viņi motivēja skolotājas piedalīties. (refleksijas grupas fasilitatore no Latvijas)

UZ PROCESU ORIENTĒTA METODE

Grupas refleksija ir “orientēta uz procesu”, kas nozīmē, ka tās svarīgums nevar tikt atklāts vienā vai divās sesijās. Katra sesija ir saistīta ar citām sesijām, un šī procesa laikā indivīdi un grupas aug un attīstās.

Šim procesam ir nepieciešams laiks. Laiks izaugsmei. Pēc 4-5 sesijām mēs redzējam pārmaiņas grupā: vairāk iedziļinājāmies, risinājām izaicinošākus gadījumus, sajūtām, ka ir kļuvis vieglāk vienam ar otru dalīties. (refleksijas grupas fasilitatore no Horvātijas)

FASILITATORA IZŠĶIROŠĀ LOMA

Grupas refleksijas procesā izšķirošā loma ir fasilitatoram (grupas vadītājam). Viņš/viņa rada drošu un izaicinošu dialoga un līdzdalības gaisotni. Fasilitatori ir jāizglīto, lai viņi spētu koordinēt un vadīt grupas refleksijas procesus.

Gaisotne, ko radīja fasilitatore, bija īpaši svarīga. Mūs vienmēr uzklausa. Es uzmināju, ka klausīšanās ir ļoti nozīmīga sarežģītu situāciju risināšanā. (skolotāja no Ungārijas)

ATBALSTS FASILITATORIEM SADARBĪBAS VEICINĀŠANAI

Fasilitatoru loma ir delikāta, un to nepieciešams atbalstīt. Supervīzijas vai kāda cita veida atbalsts, kas fasilitatorus apvieno kritiskā mācību grupā, palīdz viņiem mācīties vienam no otra un dalīties savās šaubās un jautājumos.

Tiešsaistes supervīzijas bija ļoti noderīgas. Tā bija iespēja fasilitatoriem kopīgi mācīties, un kopumā tas palielināja mūsu pārliecību par WANDAS metodes efektivitāti. (fasilitatore no Horvātijas)

AUGŠUPĒJAS (BOTTOM-UP) PIEEJAS VEICINĀŠANA

Pārdomājot praksi, augšupējas pieejas ir efektīvas, jo tās sākas no tā, ko dalībnieki uzskata par svarīgu no viņu konkrētās pieredzes.

Man patika fakts, ka mēs iesākām no mums pašiem, no mūsu prakses. Tas nebija nekas abstrakts, viss bija ļoti konkrēti. (skolotāja no Norvēģijas)

SECINĀJUMI

- Agrīnās bērnības rīcībpolitikā jānodrošina skolotājiem iespējas bagātināt un ieviest jauninājumus savā pedagoģiskajā praksē.
- Atbildīgajām institūcijām jānodrošina apstākļi, lai skolotāji varētu regulāri satikties un kopā reflektēt. Tas ir īpaši svarīgi, domājot par bērnu sociāli emocionālo labsajūtu.
- Kopīgi reflektējot par praksi, agrīnās bērnības praktiķi vēl vairāk apzinās savu profesionālo lomu, attīsta empātiju un novērtē citu kolēģu redzējumu un sajūtas.

Šīs ir 'pārmaiņu sēklas', kurām var būt būtiska ietekme uz mazu bērnu sociālo un emocionālo labsajūtu pirmsskolas izglītības iestādēs visā Eiropā.

SEED projekta konsorcijs (2019) Pārmaiņu sēklas:
grupu refleksijas kā atbalsts bērnu sociāli emocionālās labsajūtas
veicināšanai pirmsskolas izglītībā un agrīnajā aprūpē
KOPSAVILKUMS, Leidene: SEED projekts.

© SEED projekts, Oktobris 2019.

Iegūstiet vairāk informācijas:
International Child Development Initiatives - ICDI
www.icdi.nl - info@icdi.nl

Dizains: Alberto De Nicola

SEED projektu finansē Eiropas Komisijas Erasmus+ programma Skolu izglītība, KA2. Materiāls atspoguļo vienīgi autoru viedokli, un Komisija nav atbildīga par tajā ietvertās informācijas lietojumu.

SEED projektu līdzfinansē Jēkabpils pilsētas dome un Preiļu novada pašvaldība.

The SEED projekta konsorcijs:

